

УДК 622.235

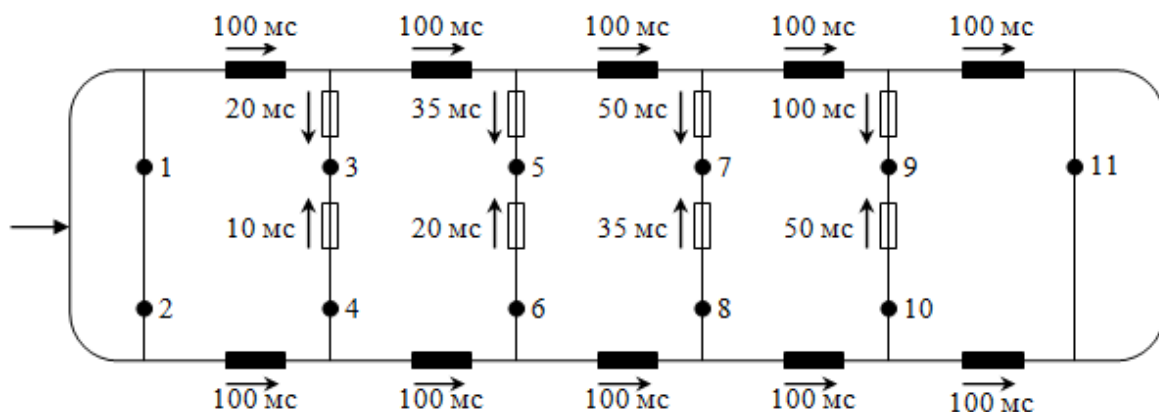
Моденко В.Т., студ. гр.ОБ-31, Фролов О.О., д.т.н., проф.

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут ім. І.Сікорського», м. Київ, Україна

РЕЗУЛЬТАТИ ПРОМИСЛОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЗІ ВСТАНОВЛЕННЯ ОПТИМАЛЬНИХ ІНТЕРВАЛІВ СПОВІЛЬНЕННЯ ПРИ ПІДРИВАННІ ЗАРЯДІВ ВИБУХОВИХ РЕЧОВИН

Виконання вибухових робіт в промисловості характеризується значними втратами енергії вибуху, які суттєво перевищують частку його можливої корисної дії. Однією з причин таких втрат є те, що існуючі засоби теоретичного моделювання дії вибуху не повністю враховують послідовність та інтенсивність руйнування гірського масиву [1]. Аналіз досліджень руйнування масивів при короткосповільненому підриванні (КСП) циліндричних зарядів показав, що інтервали сповільнень, які рекомендують дослідники, мають значне розкидання значень – від декількох до сотень мілісекунд.

З огляду на вищезазначене були проведені дослідження по встановленню оптимальних інтервалів сповільнення між підриванням циліндричних зарядів в групі, при яких забезпечуються найкращі умови для руйнування скельного масиву гірських порід [2]. На експериментальному блоці було вибурено 11 свердловин в два ряди: в першому ряду розміщено 6 свердловин, у другому ряду – 5 свердловин. Відстань між зарядами в ряду становить 8 м, між рядами свердловин – 5 м, глибина свердловин – 3 м, діаметр заряду – 200 мм, тип вибухової речовини (ВР) – грамоніт 79/21. Схема з'єднання вибухової мережі зарядів ВР представлена на рис. 1. Результати експериментальних вибухів представлені в табл. 1.

Рис. 1. Схема з'єднання вибухової мережі при короткосповільненому підриванні на експериментальному блоці

Таблиця 1

Параметри воронки руйнування при мілісекундному сповільненому підриванні

Номер свердловини	Діаметр воронки на поверхні, м	Глибина воронки, м	Загальний об'єм воронки руйнування, м ³	Діаметр середнього шматка породи, мм	Час сповільнення між вибухами, мс
1	6,1	1,6	30,69	106	0
2	6,2	1,5			
3	6,0	1,5	27,81	113	10
4	6,0	1,45			
5	5,9	1,5	27,80	124	20
6	6,0	1,5			
7	6,0	1,45	27,81	139	35
8	6,0	1,5			
9	6,1	1,4	27,78	143	50
10	6,0	1,50			
11	6,8	1,8	20,58	143	

Аналіз даних табл. 1 показує, що розміри та об'єм воронки руйнування при вибуху одиночного заряду (свердловина №11) значно більші ніж у воронки руйнування від зарядів, які підриваються в одночасно або зі сповільненням. При порівнянні результатів вибухів одночасного підривання зарядів з вибухами при КСП, то бачимо, що розміри та об'єм воронки руйнування при одночасному підриванні більші (об'єм воронки в середньому більший на 9,5 %), ніж воронки при сповільненому підриванні з будь-якими інтервалами сповільнення (рис. 2). Об'єми воронки руйнування при КСП приблизно однакові, тобто інтервал сповільнення між вибухами в межах від 10 до 50 мс не впливає на об'єм при наявності однієї вільної поверхні.

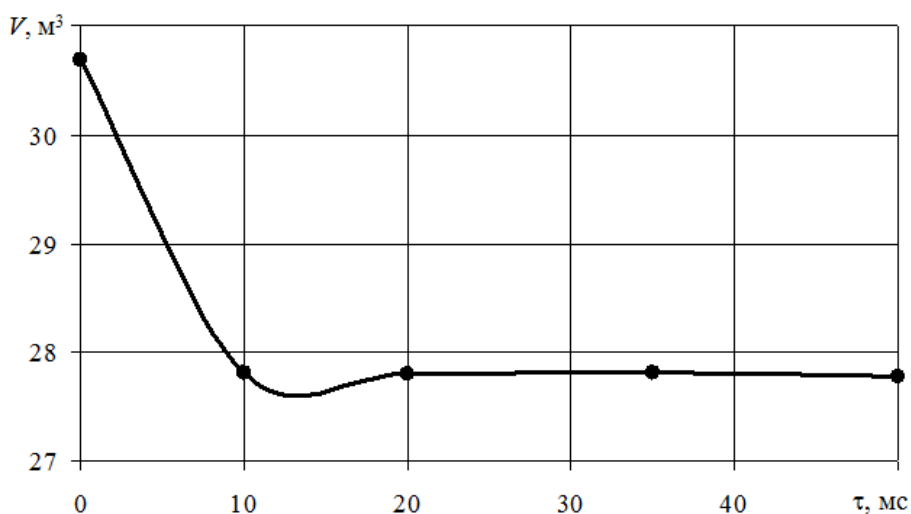

Рис. 2. Залежність об'єму руйнування гірської породи V від інтервалу сповільнення між вибухами свердловинних зарядів τ

Проведено також промислові дослідження по встановленню впливу мікросекундних сповільнень підривання на ефективність вибуху. Досліджувалися інтервали сповільнення від 800 до 1400 мкс. Параметри буропідричних робіт були такі самі, як і в попередньому випадку. Схема розміщення зарядів представлена на рис. 3. Перші дві свердловини підривалися одночасно, а наступні – з інтервалами 800, 950, 1100, 1250 та 1400 мкс. Результати підривання представлені в табл. 2.

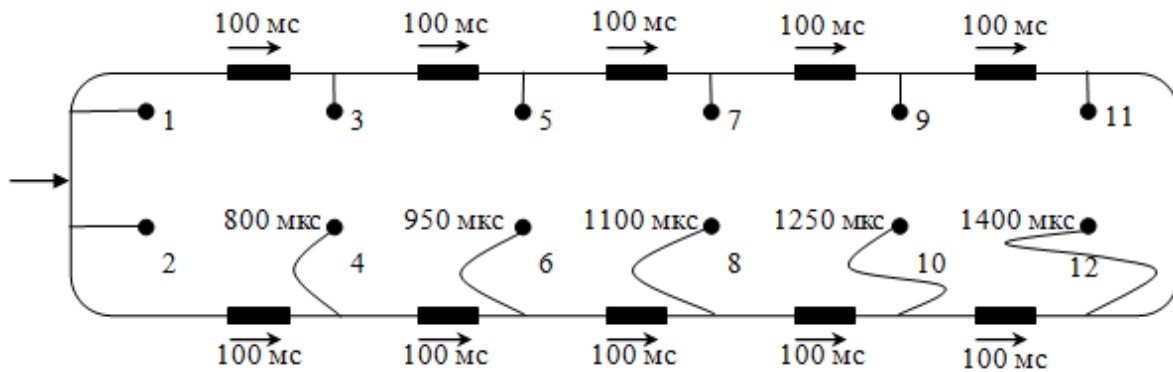

Рис. 3. Схема з'єднання мережі при мікросекундному сповільненому підриванні

Таблиця 2

Параметри воронки руйнування при мікросекундному сповільненому підриванні

Номер свердловини	Діаметр воронки на поверхні, м	Глибина воронки, м	Загальний об'єм воронки руйнування, м ³	Діаметр середнього шматка породи, мм	Час сповільнення між вибухами, мс
1	6,1	1,55	31,17	107	0
2	6,1	1,65			
3	6,0	1,55	28,28	110	800
4	5,9	1,50			
5	6,2	1,65	33,75	109	950
6	6,3	1,65			
7	6,15	1,5	29,95	112	1100
8	6,1	1,55			
9	6,1	1,40	27,78	112	1250
10	6,0	1,50			
11	6,0	1,45	27,57	113	1400
12	5,95	1,5			

Аналіз даних показує, що загальний об'єм воронки руйнування при інтервалі сповільнення 950 мкс більший ніж у воронки руйнування від зарядів, які підриваються одночасно або з іншими інтервалами сповільнення. Діаметр середнього шматка породи має найменші значення при одночасному підриванні

суміжних зарядів. При утворенні сповільнення між вибухами зарядів розмір середнього шматка збільшується не більше ніж на 5 %.

На рис. 4 представлена графічна залежність об'єму воронок руйнування гірської породи від мікросекундного інтервалу сповільнення. Аналіз результатів показує, що об'єм руйнувань в межах воронок дроблення при інтервалі 950 мкс більший на 8 % ніж при одночасному підриванні. При збільшенні інтервалу сповільнення об'єм руйнування зменшується і для 1250 та 1400 мкс він майже однаковий.

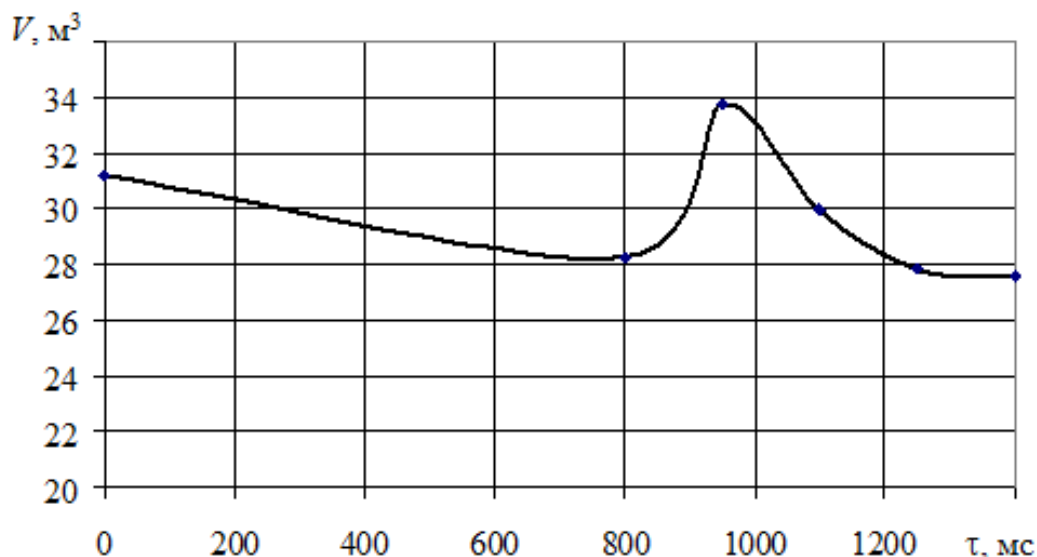

Рис. 4. Залежність об'єму воронок руйнування V від інтервалу сповільнення між підриванням суміжних зарядів τ

Проведені промислові дослідження дозволили встановити, що об'єм воронок руйнування при одночасному підриванні ($\tau = 0$ мс) в середньому більший на 9,5 %, ніж об'єм руйнування при КСП з будь-якими інтервалами сповільнення при наявності однієї площини оголення, а час сповільнення між підриванням зарядів впливає на середній діаметр шматка породи. Зокрема, зменшення інтервалу сповільнення між підриванням груп зарядів приводить до зменшення середнього розміру шматка в межах воронок руйнування.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК

1. Фролов О.О. Встановлення закономірностей руйнування гірських порід вибухом свердловинних зарядів зі сповільненням / О. О. Фролов, В.З. Ващук, В.Т. Моденко, А.В. Куляпіна // Вісник НТУУ "КПІ". Серія "Гірництво": Зб. наук. праць. –2017. – Вип. 32. – С. 44-51.
2. Фролов О. О. Керування енергетичними потоками при вибуховому руйнуванні різноміцнісних масивів гірських порід на кар'єрах / Дис. ... докт. техн. наук: 05.15.03. – К., 2014. – 369 с.